

Vergaderjaar 1994–1995

23 791

Aanpassing van de noodwetgeving aan de Coördinatiewet uitzonderingstoestanden en nieuwe regels ter harmonisatie van de terminologie voor buitengewone omstandigheden waarin noodwetgeving kan worden toegepast en de procedures volgens welke noodwetgeving buiten een uitzonderingstoestand in werking wordt gesteld (invoeringswet Coördinatiewet uitzonderingstoestanden)

Nr. 5

VERSLAG

Vastgesteld 3 november 1994

De vaste Commissie voor Binnenlandse Zaken¹, belast met het voorbereidend onderzoek naar dit wetsvoorstel, heeft de eer van haar bevindingen als volgt verslag uit te brengen. Onder het voorbehoud dat de gestelde vragen door de regering tijdig beantwoord zullen zijn, acht de commissie de openbare behandeling van het wetsvoorstel genoegzaam voorbereid.

1. ALGEMEEN

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van dit en de andere drie wetsvoorstellen inzake uitzonderingstoestanden. De heldere indeling en de flexibele toepassingsmogelijkheden spreken hen aan.

Volgens deze leden is de memorie van toelichting op blz. 1, tweede alinea, 1e streepje, niet helder. Hier wordt gesteld dat de noodwetgeving in werking kan worden gesteld voorzover de beperkte of de algemene noodtoestand is afgekondigd. De standaardbepaling behelst echter dat indien geen noodtoestand is afgekondigd zekere bepalingen in werking kunnen worden gesteld.

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van het voorstel van wet houdende aanpassing van de noodwetgeving aan de Coördinatiewet uitzonderingstoestanden en de nieuwe regels ter harmonisatie van de terminologie voor buitengewone omstandigheden waarin noodwetgeving kan worden toegepast en de procedures volgens welke noodwetgeving buiten een uitzonderingstoestand in werking wordt gesteld.

Zij streven naar een beoordeling in samenhang met de Coördinatiewet uitzonderingstoestanden (23 790), Oorlogswet voor Nederland (23 788) en de Wet buitengewone bevoegdheden burgerlijk gezag (23 789). Voor meer

¹ Samenstelling:

Leden: Van Erp (VVD), V. A. M. van der Burg (CDA), voorzitter, Van Nieuwenhoven (PvdA), Te Veldhuis (VVD), Van der Heijden (CDA), De Cloe (PvdA), voorzitter, Janmaat (CD), Van den Berg (SGP), Brinkman (CDA), Scheltema-de Nie (D66), ondervoorzitter, Apostolou (PvdA), Kalsbeek-Jasperse (PvdA), Zijlstra (PvdA), Van der Hoeven (CDA), Remkes (VVD), Gabor (CDA), Nijpels-Hezemans (AOV), Oedayraj Singh Varma (GroenLinks), Essers (VVD), Dittrich (D66), Dijkman (PvdA), De Graaf (D66), Cornielje (VVD), Rouvoet (RPF), Van Bortel (D66).

Plv. leden: Korthals (VVD), Dankers (CDA), Van Oven (PvdA), Van Hoof (VVD), Bijleveld-Schouten (CDA), Liemburg (PvdA), Poppe (SP), Schutte (GPV), Mulder-van Dam (CDA), Van 't Riet (D66), Van Heemst (PvdA), Noorman-den Uyl (PvdA), Vreeman (PvdA), Verhagen (CDA), Van der Stoep (VVD), Mateman (CDA), Van Wingerden (AOV), Rabbae (GroenLinks), H. G. J. Kamp (VVD), Koekkoek (CDA), M. M. van der Burg (PvdA), Bakker (D66), Klein Molekamp (VVD), Leerkes (Unie 55+), Hoekema (D66).

specifieke vragen en opmerkingen wordt naar de inbrengen voor de verslagen van genoemde wetsvoorstellen verwezen.

Deze leden hebben enige vragen met betrekking tot de reikwijdte van de wet. Is in de memorie van toelichting een limitatieve opsomming gegeven van noodwetgeving die zich, gelet op hun karakter, zoals de Waterstaatwet en de Mediawet niet lenen voor de standaardprocedure voor inwerkingstelling?

Is in de memorie van toelichting een limitatieve opsomming gegeven van noodwetgeving ten aanzien van de tweede groep noodwetgeving waar die procedure te zwaar zou zijn?

De Invoeringswet beperkt zich, wat de harmonisatie van terminologie voor buitengewone omstandigheden betreft, niet alleen tot de noodwetgeving. Waar dat mogelijk is, wordt die harmonisatie van terminologie ook geïntroduceerd in de normale wetgeving waarin terminologie voorkomt die betrekking heeft op buitengewone omstandigheden. De leden van de VVD-fractie willen graag vernemen welke criteria ten grondslag hebben gelegen aan de beoordeling om te bepalen «waar dat mogelijk is».

Kan gesteld worden dat na aanvaarding van dit wetsvoorstel, de Oorlogswet voor Nederland en de Wet buitengewone bevoegdheden burgerlijk gezag er in alle relevante noodwetgeving gelijklopende terminologie voorkomt? Of zijn er nog veel bepalingen in onderscheiden wetten waarin afwijkende termen voorkomen? Kan de regering de Kamer hierover nader informeren?

Ten slotte kunnen de leden van de VVD-fractie instemmen met de vaststelling dat de artikelen 175 en 176 van de Gemeentewet zijn te beschouwen als gemeentelijk noodrecht. Tevens onderschrijven zij dat er goede argumenten zijn om deze artikelen niet in de onderhavige harmonisatie te betrekken.

De leden van de fractie van D66 verwijzen voor hun algemene opmerkingen over dit wetsvoorstel naar hun bijdragen aan het verslag bij wetsvoorstel 23 790, de Coördinatiewet uitzonderingstoestanden en de daarin ook met betrekking tot dit wetsvoorstel gestelde vragen.

In het bijzonder betreft dit vragen naar een overzicht van die noodwettelijke bevoegdheden, die eveneens voor separate toepassing in aanmerking komen, alsmede naar de motivering daarvoor.

In aansluiting daarop, vragen de leden van de fractie van D66 naar een overzicht van die noodwettelijke bevoegdheden die, naast aanpassing aan het stelsel van de Coördinatiewet c.q. naast terminologische aanpassingen, eveneens inhoudelijk gewijzigd zijn.

De leden van de fractie van D66 vragen, of een verlengingswet met betrekking tot de separate toepassing van een noodwettelijke bevoegdheid altijd moet worden ingetrokken door een volgende wet, als aan de separate toepassing een einde komt door de buitenwerkingstelling op grond van het vierde lid van de standaardprocedure. Wordt, met andere woorden, het koninklijk besluit tot buitenwerkingstelling van de noodwettelijke bevoegdheid altijd gevolgd door een wet tot intrekking van de verlengingswet?

Zo ja, waarom is dat niet in de standaardprocedure geregeld?

Wordt in twee situaties een uitzondering gemaakt op het uitgangspunt dat de gehele «noodwetgeving» wordt aangepast aan het nieuwe stelsel, zo vragen de leden van de D66-fractie. Betekent dit nu concreet, dat in deze gevallen van de standaardprocedure voor separate toepassing wordt afgeweken? Met andere woorden, met afwijkingen van het stelsel wordt bedoeld, afwijkingen van de standaardbepaling voor separate inwerkingstelling (koninklijk besluit gevolgd door een verlengingswetsvoorstel). Deze leden vinden de uiteenzettingen op dit punt niet erg helder, maar maken een en ander op uit de combinatie van het gestelde in de memorie van toelichting en het nader rapport.

Wat betreft de twee situaties waarin zich die afwijking voordoet krijgen zij ook graag een nadere toelichting.

In de eerste plaats zou dit wetgeving gelden die zich, gelet op het karakter daarvan, niet leent voor de standaardprocedure voor separate inwerkingstelling. Het gaat hier om de waterstaatsnoodwetgeving en om artikel 173 van de Mediawet. Is daarmee de eerst bedoelde situatie volledig gedekt? En op welke wijze kunnen deze noodwettelijke bevoegdheden dan wel in werking treden?

In de tweede plaats zou dit wetgeving gelden, waarvoor de standaardprocedure voor separate inwerkingstelling overtrokken zou zijn, in verhouding tot de in de die bepalingen gegeven «noodwettelijke» bevoegdheden.

Het is de leden van de fractie van D66 niet duidelijk, op welke «noodwettelijke» bevoegdheden deze tweede situatie betrekking heeft. Als voorbeeld wordt genoemd, artikel 4, eerste lid van de Wet voor het reserve-personeel der krijgsmacht 1985. Wat zijn de andere gevallen? Het overzicht is niet volledig.

En hoe treden deze «noodwettelijke» bevoegdheden dan wel in werking?

De leden van de AOV-fractie vragen op welke termijn aanpassing is te verwachten van de interne instructies en procedures voor militaire organen en voor de civiele verdediging? Voorts verdient het volgens hen aanbeveling ten spoedigste in het Reglement van Orde voor de Verenigde Vergadering der Staten-Generaal voorzieningen te treffen voor besluiten ten aanzien van de bijeenroeping der Verenigde Vergadering bij de beperkte of algemene noodtoestand.

De leden van de SGP-fractie hebben met veel belangstelling kennis genomen van het voorstel voor een Invoeringswet Coördinatiewet uitzonderingstoestanden (Invoeringswet). Voor hun algemene reactie verwijzen zij naar hun bijdrage aan het verslag over de Coördinatiewet.

De leden van de SGP-fractie constateren dat in vele afzonderlijke noodwetten de standaardbepaling over de inwerkingstelling van de relevante bepalingen is opgenomen. Zij vragen waarom niet is gekozen voor het opnemen van deze standaardbepaling in de Coördinatiewet, zodat in de afzonderlijke wetten daarnaar kort kan worden verwezen. Als bijkomend voordeel heeft dit naar hun oordeel dat dan in de Coördinatiewet min of meer integraal de regeling is opgenomen van de zogenaamde drietrapsraket, namelijk de opvolging van de separate toepassing van noodwetten, de afkondiging van de beperkte noodtoestand en de afkondiging van de algemene noodtoestand.

De leden van de SGP-fractie constateren dat een vergaande uniformering is doorgevoerd met betrekking tot de omschrijving van de omstandigheden die in het geding dienen te zijn om bepaalde bevoegdheden in werking te kunnen laten treden. Gekozen is voor het begrip «buitengewone omstandigheden». Deze leden stemmen op zich in met deze uniformering. Alleen voor de wetten met betrekking tot oorlogsomstandigheden vragen zij zich af of niet een specifiekere omschrijving wenselijk blijft. Oorlogsomstandigheden en de bevoegdheden die dan kunnen worden toegekend blijven immers een heel aparte en ingrijpende categorie vormen.

De leden van de GPV-fractie kunnen over het algemeen instemmen met de voorgestelde wijzigingen. Zij menen wel dat sprake is van een onoverzichtelijke en tot verwarring aanleiding gevende lappendeken voor wat betreft de verdeling van taken en bevoegdheden in geval van rampen. Enerzijds is er de weg via de Gemeentewet en de Rampenwet, die de Minister van Binnenlandse Zaken de mogelijkheid biedt aanwijzingen te geven of zelfs te voorzien in de uitoefening van de bevoegdheden van de

burgemeester. Anderzijds kan met behulp van de Wet verplaatsing bevolking de minister direct bevelen geven tot verplaatsing van de bevolking. Juist omdat in noodsituaties soms snel gehandeld moet kunnen worden en onzekerheid over competenties schadelijk kan zijn dringen de genoemde leden er op aan de verschillende wetten zo spoedig mogelijk op elkaar af te stemmen.

2. ARTIKELEN

Artikel II

De leden van de fractie van D66 willen een nadere toelichting op en motivering voor de voorgestelde begrenzing van de bevoegdheid van artikel 17 van de Noodwet rechtspleging, die in de algemene noodtoestand kan worden gehanteerd. In welke gevallen mag de taak van de rechterlijke macht nu worden overgedragen aan militaire mobiele rechtbanken?

Artikel IV

De leden van de fractie van D66 vragen, in welk opzicht het wetsvoorstel een inhoudelijke wijziging aanbrengt met betrekking tot de in artikel 2c bedoelde toepassing van de Wet verplaatsing bevolking. In het nader rapport stelt de regering dat «geen wezenlijke verandering» wordt aangebracht. Welke verandering dan wel?

Artikelen XXXIV en XL

De leden van de fractie van D66 vragen waarom in deze artikelen een afwijkende structuur van de standaardbepaling voor separate inwerkingstelling noodzakelijk is.

Artikel XLV

De leden van de fractie van D66 vragen naar de verhouding tussen de bevoegdheid van de Minister-President om regels te stellen met betrekking tot de inhoud van radio- en televisieprogramma's op basis van artikel 174 van de Mediawet en artikel 31, eerste lid van de Oorlogswet. Waarom komen bij inwerkingstelling van laatstgenoemd artikel de krachtens artikel 174 (eerste lid) van de Mediawet gestelde regels te vervallen?

De voorzitter van de commissie,
De Cloe

De griffier van de commissie,
Hommes